

Aan alle VJ-leden
en sympathisanten:
een opperbest 2013 !

Fiscaliteit auteursrechten blijft op 15%
Steunpunt Media doet beleidsaanbevelingen voor
meer journalistieke autonomie
Afscheid van Frans Wauters
Piet Piryns: 'Wie betaalt straks nog de journalist ?'
En ook in 2013 blijft uw VVJ-lidmaatschap hard nodig

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 163 - 20 december 2012 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, Journalistenhuis, Zennestraat 21, 1000 Brussel

Verslag van het debat
Newsroom of copyroom?
op pagina 7

(foto Lieven Van Assche)

UIT DE VVJ

Afscheid van Frans Wauters 3

ACTUEEL

Fiscaal tarief auteursrechten blijft 15% 4

JAM en Franstalige uitgevers sluiten deal met Google 4

Waar blijft het redactiestatuut van VTM? 5

Media moeten diverser 5

Nieuw Gents onderzoek naar de Vlaamse journalist 6

Nieuwswebsites: *news of copy?* 7

PORTRET

Frans Wauters (65) gaat met pensioen 8-9

Anne-Lize Vanraenem garandeert continuïteit bij JAM 9-10

FORUM

Aad van Maanen over duurzame hoofdredacteurs 11

IN GESPREK

Piet Piryns: 'Wie betaalt straks nog de journalist?' 12-13

BOEKEN

15

IN MEMORIAM

Paul De Baere (1929-2012) 16

Maurice Standaert (1925-2012) 17

SCHEEF BEKEKEN

16-17

MENS ACHTER HET NIEUWS

Michael Stabenow, een Duits ketje 18

ONDER EMBARGO

19

SERVICE

Vlaamse Expertendatabank 14

Oproep hersamenstelling Erkenningscommissie 19

VVJ-Antwerpen organiseert speeddates 19

Sluit opnieuw aan bij de VVJ 20

Koninklijk bezoek. Die helse werkdruk toch. Koningin Fabiola neemt het even over van chef Foto Bart Leye van *Het Laatste Nieuws*, tijdens hoog koninklijk bezoek aan De Persgroep op 21 november 2012. (Foto Dirk Waem /Belga)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Manu ADRIAENS
Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Monica MORITZ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40
Fax 02/777.08.49
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes printing
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-printing.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Afscheid van Frans

Met veel spijt in het hart moeten we afscheid nemen van onze penningmeester Frans Wauters. 65 is hij en een heel leven gebeten door de pers. Zijn rijk gevulde carrière staat verderop in dit blad beschreven. Voor de VVJ heeft Frans bijna tien jaar de boekhouding beheerd en over de financiën gewaakt. En dat is een uitstekende zaak geweest voor de vereniging en al haar leden. Onze rekeningen zijn in orde en elk jaar opnieuw kregen we een heldere en volledige doorlichting van onze financiën.

Ook voor de koepelvereniging AVBB heeft Frans orde op zaken gesteld. De financiële verhoudingen met onze Franstalige zusterorganisatie AJP zijn uitgeklaard, wat niet altijd een eenvoudige kwestie was. Na harde onderhandelingen hebben beide vleugels een grote autonomie gekregen en dragen ze financieel elk hun deel bij voor de federale koepel. Dat gebeurt met objectieve verdeelsleutels en via een transparant solidariteitsmechanisme. Een voorbeeld waar politici alleen maar van kunnen dromen.

Ook als directeur van de JAM heeft Frans een belangrijke rol gespeeld. De JAM heeft betere voorwaarden bedongen voor auteursrechten en gezorgd voor een betere uitbetaling. Al onze leden hebben daar mee van kunnen profiteren.

En dan het nieuwe gebouw aan de Zennestraat. Na een lange lijdensweg en veel geduld zitten journalistenvereniging en auteurmaatschappij nu onder één dak. Het gaat ons daarbij niet eens om de esthetiek of om het plezier mede-eigenaar te worden. Voor de VVJ moet dit op lange termijn iets meer financiële zekerheid bieden. En dat zal nodig zijn want de toekomst voorspelt weinig goeds voor de hele pers. Hoe dan ook, voor zijn tomeloze inzet, zijn grote deskundigheid en zijn loyaliteit aan de vereniging: uit de grond van ons hart een grote *merci* aan Frans!

Tot slot er ook nog aan herinneren dat iedereen het best voor het einde van het jaar zijn of haar lidmaatschap hernieuwt. En kijk misschien ook eens rond naar collega's die nog geen lid zijn van de VVJ. Overtuig hen dan van het nut van onze organisatie. Om maar twee redenen te noemen zonder de VVJ zou het bijkomend journalistenpensioen voor loontrekkende beroepsjournalisten dit jaar niet meer bestaan; en zonder de VVJ zou de belasting op auteursrechten zopas nog zijn gestegen van 15 naar 25%. Reken maar uit wat u dat zou gekost hebben en zet dat af tegen de kostprijs van het lidgeld van de VVJ.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ / AVBB

(Foto Eric Vidal)

FISCAAL TARIEF AUTEURSRECHTEN BLIJFT OP 15 PROCENT

Ivan Declercq

Het massale protest van de artistieke sector, auteurs- en journalistenverenigingen heeft de federale regering ertoe gebracht af te zien van haar aanvankelijke plan de roerende voorheffing op auteursrechten te verhogen van 15 naar 25%. Inkomsten uit auteursrechten zullen wel nog moeten worden gemeld op de belastingaangifte.

Eind november maakte de auteursvereniging Sabam openbaar dat de federale overheid ook auteursrechten, net als andere roerende inkomsten, tegen een tarief van 25% zou belasten, terwijl dat sinds 2008 maar 15% was. De belasting zou dan wel 'bevrijdend' zijn, dus niet meer te vermelden op de belastingaangifte. De artistieke en journalistieke wereld stond meteen in rep en roer en liet duidelijk zijn ongenoegen blijken.

Het kernkabinet besliste daarop vrijwel onmiddellijk de maatregel – die slechts 5,4 miljoen euro zou hebben opgebracht – ongedaan te maken. De fiscale voorheffing blijft dus op het niveau van 15% en ook de kostenforfaits blijven gehandhaafd.

Dit betekent dat voor aanslagjaar 2013 (inkomsten 2012) van

de eerste schijf van 14.640 euro aan auteursrechten 50% forfaitair wordt beschouwd als onkosten en dus slechts de resterende helft tegen 15% wordt belast. Voor de volgende schijf van 14.640 euro (14.640 tot 29.280 euro) geldt een kostenforfait van 25%. Op de schijf van 29.280 tot 54.890 euro aan auteursrechten is er geen kostenforfait meer en betaal je in principe dus 15% roerende voorheffing op die volledige schijf. Boven de 54.890 euro worden auteursrechten gezien als beroepsinkomen en als zodanig belast. Ook dat was al zo sinds de wet van 2008.

De VVJ is uiteraard tevreden over de intrekking van de belastingverhoging op auteursrechten, omdat inkomsten uit auteursrechten niet kunnen worden gelijkgesteld met inkomsten uit kapitaal. Het gaat om inkomsten verkregen uit creatieve inspanningen, niet uit beleggingen. Voor veel auteurs – onder wie freelancejournalisten – zijn die inkomsten van cruciaal belang. Het gezamenlijk verzet van artiesten, journalistenverenigingen en auteursrechtenmaatschappijen heeft dus binnen de week tot een gunstig resultaat geleid.

JAM EN FRANSTALIGE UITGEVERS BEREIKEN AKKOORD MET GOOGLE OVER AUTEURSRECHTEN

De Franstalige nieuwsuitgevers in België, de JAM en auteursvereniging Assucopie hebben een deal gesloten die een einde maakt aan hun juridisch-gerechtigde conflicten over auteursrechten.

De Belgische Franstalige nieuwsuitgevers en Google zullen op basis van het bereikte akkoord samenwerken om zakelijke opportuniteiten aangaande online content te creëren. De bedoeling is om meer bezoekers naar de nieuwssites van de uitgevers te brengen, de *user engagement* te vergroten en de inkomsten van deze sites te verhogen. Frans Wauters, afscheidnemd directeur van de JAM: "We steunen de uitgevers hierin. Het ontwikkelen van nieuwe digitale businessmodellen strekt ook onze leden-journalisten tot voordeel."

Uitgevers en journalisten waren sinds 2006 in een gerechtelijk conflict met Google betrokken. Samen voerden zij systemati-

(Foto Philip Reynaers /Photonews)

sche inbreuken op hun auteursrechten aan. Onlangs nog werd het dossier aanhangig gemaakt bij het Hof van Cassatie.

Google, de uitgevers en de auteurs blijven verschillende juridische visies hebben over de problematiek, maar zijn het er niettemin over eens om de gerechtelijke afwikkeling te staken. Google betaalt de gemaakte gerechtscosten. Tegelijk zal het met de uitgevers overleg plegen over nieuwe zakelijke samenwerkingsmogelijkheden. Onder meer voor mobiele toepassingen via tablets of smartphones zal dat het geval zijn.

Google heeft nog altijd gelijklopende processen lopen in Frankrijk en Duitsland.

STEUNPUNT MEDIA DOET AANBEVELINGEN VOOR VERSTERKING JOURNALISTIEKE AUTONOMIE

Pol Deltour

Het universitaire Steunpunt Media herinnert eraan dat journalisten vooral ongelukkig zijn over druk die ze ervaren binnen hun mediahuis zelf. De Vlaamse overheid wordt gevraagd om nauwer toe te zien op de decretale verplichting van een redactiestatuut voor de omroepen.

Op vraag van Mediaminister Ingrid Lieten (sp.a) leverde het universitaire Steunpunt Media een rapport af over *Journalistieke autonomie in Vlaanderen*. Volgens vorseer Jeroen De Keyser, die het onderzoek uitvoerde, wordt journalistieke autonomie door diverse factoren bepaald. Beïnvloeding kan komen van adverteerders en van politieke actoren, maar journalisten zijn ook onderhevig aan interne druk. Die kan te maken hebben met concentratievorming binnen de media, met tabloidisering maar ook met werkdruk.

De Keyser haalt het grote journalistenonderzoek van 2008 (zie ook pagina 6) boven water om aan te stippen dat Vlaamse journalisten best kunnen leven met hun mate van onafhankelijkheid op de redactie. Bijna acht op de tien tonen zich tevreden tot zeer tevreden hiermee. Bij tijdschriftjournalisten ligt de tevredenheid het hoogst, bij collega's van commerciële tv-stations het laagst.

Hetzelfde onderzoek uit 2008 toonde niettemin maar een matige tevredenheid aan over de autonomie van de redactie binnen het mediahuis als geheel. Slechts 55% van de Vlaamse journalisten blijkt tevreden of zeer tevreden met de buffer tussen redactie en de commerciële component van het bedrijf; 17% is (zeer) ontevreden hiermee. Meer voldoening is er dan weer over de onafhankelijkheid van externe actoren, zoals de politiek.

De Keyser overloopt in zijn studie de instrumenten die journalistieke autonomie kunnen ondersteunen: een redactiestatuut, een stichting, journalistiek aandeelhouderschap en deontologische zelfregulering. Zijn aanbevelingen zijn drielei.

Om te beginnen wordt gepleit voor "het handhaven en versterken van substantiële investeringen in instanties die de journalistieke onafhankelijkheid ondersteunen". Het gaat om onder meer de Raad voor de Journalistiek en het Fonds Pascal Decroos. Daarnaast pleit De Keyser voor "het actief trachten te voorkomen van concentratiebewegingen in de Vlaamse

nieuwsmediamarkt, zeker waar die leiden tot convergenties die de unieke identiteit van media teniet dreigen te doen". Tot slot breekt de academicus een lans voor "het nauwgezet opvolgen van de toepassing onder de Vlaamse omroepen van de bestaande decretale verplichting om voor hun redacties een statuut uit te werken". Concreet: wanneer krijgt VTM het redactiestatuut dat het Vlaamse omroepdecreet haar ruim twintig jaar geleden oplegde? De VMMa kondigde intussen, zij het niet voor de eerste keer, aan dat de invoering voor zeer binnenkort is. Aan Mediaminister Lieten werd zelfs beloofd dat het nog voor het jaareinde in voege zou zijn.

Maar een algemene verplichting tot het invoeren van een redactiestatuut voor alle Vlaamse media hoeft volgens het onderzoeksrapport-De Keyser niet. De onderzoeker ziet er zelfs 'een ondermijning van de persvrijheid' in.

De VVJ ijvert sinds lang wel voor de veralgemeende invoering van redactiestatuten, althans bij algemene nieuwsmedia die een breed publiek bedienen en in die context ook overheidssteun krijgen. Zonder dat ze alle problemen oplossen, fungeren redactiestatuten en de redacteraden die ze invoeren immers als belangrijke buffers tussen mediahuizen, hoofdredacties en journalisten. Zeker in de commerciële media-omgeving van vandaag gaat het om belangrijke waarborgen voor journalistieke onafhankelijkheid en kwaliteit.

Zoals haar voorgangers voelt weliswaar ook Mediaminister Lieten zich niet geroepen om via het perssteunbeleid redactiestatuten te promoten. Wel nodigt ze "de Vlaamse journalisten, uitgevers en omroepen uit om deze studie te gebruiken als *food for thought*."

Dr. Jeroen De Keyser (Center for Journalism Studies UGent), *Journalistieke autonomie in Vlaanderen - Onderzoeksrapport in opdracht van het Kabinet van de Vlaamse minister van Media, Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Media, oktober 2012.*

<http://www.steunpuntmedia.be>

MEDIA MOETEN DIVERSER

De Vlaamse media moeten nog meer aandacht hebben voor diversiteit in hun personeelsbestand en hun informatie-aanbod. Media spelen nu eenmaal een sleutelrol in de evolutie naar een pluralistische en verdraagzame samenleving.

Dat was de boodschap van Mediaminister Ingrid Lieten (sp.a) op een netwerkmoment over 'de media als klopers in het diversiteitsbeleid'. Lieten overliep een reeks projecten die - veelal met haar financiële steun - hadden ingezet op meer 'kleur' in het aanbod. "Projecten bij ATV, Concentra, Roularta en MO* zullen duurzame resultaten hebben", zei ze. "Sommige carrières zijn gelanceerd, mogelijk van nieuwe rolmodellen." Wat de VRT betreft herinnerde de minister aan de streefcijfers voor vrouwen, nieuwe Vlamingen en personen

met een handicap waaraan zowel het personeelsbestand als het tv-aanbod straks moet voldoen.

De Gentse Arteveldehogeschool voerde intussen met de steun van de Koning Boudewijnstichting een omvangrijk onderzoek uit over 'Media en diversiteit'. Behalve een stand van zaken leverde dat ook aanbevelingen op, zoals die om etnisch-culturele minderheden meer en meer ook als een commerciële opportuniteit te zien. (PD)

Alle rapporten en presentaties van het netwerkmoment 'Media & diversiteit' van 14 december zijn te raadplegen op de website van het Vlaamse departement Media: www.cjsm.vlaanderen.be/media/publicaties

ONDERZOEK: DE BELGISCHE JOURNALIST IN 2013

Jeroen De Keyser & Sara De Vuyst
Universiteit Gent

Dit nummer van *De Journalist* valt met een serieuze bijlage bij u in de bus: de vijfjaarlijkse journalistenenquête van het Center for Journalism Studies (CJS) van de Universiteit Gent.

Al van in de jaren 1980 probeert de UGent het profiel van de Vlaamse beroepsjournalisten in kaart te brengen. Sinds 2003 doen we dat via een uitgebreide enquête die we verspreiden onder alle beroepsjournalisten.

Alle belangrijke aspecten van het beroep komen aan bod, onder meer de opleiding, de beroepstevredenheid en de professionele opvattingen. De inzichten van de enquête uit 2008 hebben we gebundeld in het boek *Journalisten: profiel van een beroepsgroep* (uitgegeven bij LannooCampus).

Nu 2013 voor de deur staat organiseert het CJS, onder leiding van professor Karin Raeymaeckers, opnieuw een algemene journalistenenquête. Met uw hulp kunnen we zo in de komende maanden een actuele profielschets van 'de' journalist maken. Maar niet alleen dat. Dit is al de derde onderzoeksgolf waarbij we grotendeels dezelfde vragenlijst gebruiken. Daardoor kunnen we ook verschuivingen doorheen de tijd vaststellen – nog beter dan in 2008.

Dit vervolgonderzoek wordt mogelijk gemaakt met middelen van het Steunpunt Media, een expertisecentrum voor media-onderzoek van vier Vlaamse universiteiten (UGent, KUL, UA, VUB), dat in het leven is geroepen door minister van Media Ingrid Lieten.

De huidige vragen zijn erg gelijksoortig aan de vorige enquêtes. Toch hebben we hier en daar wat bijgeschaafd om

het invullen te vergemakkelijken. De grootste verandering zit echter in de omvang van de enquête. Naast de beroepsjournalisten zullen we dit keer ook journalisten van beroep verbonden aan de gespecialiseerde pers ondervragen. Zo leunen we dichter aan bij buitenlandse onderzoeken. Bovendien loopt er voor het eerst een parallelle enquête bij de Franstalige journalisten in ons land. Onze collega's van de ULB zorgen voor de organisatie daarvan onder leiding van professor François Heinderyckx. Dankzij deze samenwerking kunnen we over enkele maanden het profiel van de *Belgische* journalist voorstellen.

Deze derde enquête is dus minstens zo belangrijk als de vorige twee. Vandaar ook opnieuw onze samenwerking met de VVJ en nu ook de VJPP en hun Franstalige tegenhangers. Om het u gemakkelijk te maken bieden we twee manieren aan om deel te nemen. Ofwel vult u de **papieren enquête** in en stuurt u ze gratis terug met de bijgevoegde envelop. Ofwel kiest u voor de **onlineversie**, die steeds onderbroken en hervat kan worden. De link hiervoor ontvangt u in uw mailbox. De online-enquête werkt ook op tabletcomputers. In beide gevallen garanderen wij u anonimiteit.

De onderzoeksresultaten zullen in de loop van 2013 gepubliceerd worden in *De Journalist* en kunnen dan ook opgevraagd worden door de mediasector.

Heb jij een goede krantenkop?

Werk mee aan de krant van morgen

Om de redactie van Het Belang van Limburg te versterken, zijn we op zoek naar schrijftalent: zowel naar reporters, eindredacteuren als medewerkers voor onze online krant.

Hoe kandidaat stellen?

Overtuig ons van je kandidatuur met een krantenartikel over jezelf (in maximum 30 lijnen of 2000 tekens). Stuur dit artikel samen met je cv vóór 3 januari naar journalist@hbvl.be

Meer info?

Surf naar www.hbvl.be/journalist

 HET BELANG VAN LIMBURG

NIEUWSWEBSITES: NEWS OF COPY ?

Pol Deltour

Nieuws maken online brengt een pak nieuwe problemen en uitdagingen met zich mee. "Maar dat mag ons nooit wegleiden van de essentie van de journalistiek", zo klonk het unisono op een debatavond over nieuwssites. "En dat is betrouwbare informatie leveren."

Het debat *Newsroom of copyroom?* was georganiseerd door de VVJ, de VJPP en de JAM en lokte op 29 november zowat tachtig geïnteresseerden naar het nieuwe Journalistenhuis aan de Zennestraat 21.

De uitdagingen zijn dan ook substantieel. Zo kan online nieuws permanent worden gescreend op bereik en bekijk. "Voor ons zijn die pageviews inderdaad belangrijk", zei Tom Peeters van *De Tijd*. "Maar ze zullen onze journalistieke keuzen niet bepalen. Wij starten niet zoals *The Huffington Post* alleen maar met een berichtgeving als we zeker zijn van pakweg 7000 views."

Voor de VRT stelde Emmanuel Rottey dat pageviews minder doorwegen dan het bereik, wat gemeten wordt aan de hand van de unieke bezoekers. Johan Mortelmans van Corelio zette daartegenover dat voor hun nieuwssites zowel pageviews als unieke bezoekers wel degelijk belangrijk zijn. "Een nieuws-site heeft het businessmodel van een commerciële tv", zei hij. "We moeten voor die sites dus af van het denkkader en de beoordelingscriteria die we altijd voor kranten hebben gebruikt."

Impliceert dit dan dat voor online nieuws de scoringsdrift steeds belangrijker wordt, wilde moderator Luc Blyaert (hoofdredacteur *Datanews*) weten. Johan Mortelmans: "Die cijfers zijn beschikbaar, dus waarom ze niet gebruiken?" Emmanuel Rottey: "Bij ons zal een goed gelezen artikel wel eens felicitaties opleveren, maar journalisten worden daar geenszins op afgerekend, ook niet met bonussen of zo." Hans Deridder van De Persgroep pleitte voor rechtlijnigheid. "Sommige stukken worden wel degelijk meer gelezen dan andere, laat ons daar niet hypocriet over doen. Maar als dat betekent dat we de zelfdoding van een veertienjarige jongen prominent vooraan brengen, heb ik daar geen moeite mee. Dat is ook opmerkelijk nieuws."

Google rules?

Nog zo'n acute vraag: gaat de vindbaarheid op Google niet almaar meer invloed hebben op redactionele keuzen? Tot en met titelwoorden die bewust foutief worden gespeld omdat dit nu eenmaal de zoek- en vindkans bij het grote

publiek vergroot... De panelleden ontkenden in koor. Johan Mortelmans: "Als dit echt ons werk zou bepalen, dan zouden we bij draken van titels uitkomen, *quod non*."

Maar de afhankelijkheid van Belga werd wel ingezien. "Ook al is dit op zich niet slecht", aldus Mortelmans en Rottey. "Belga levert wel degelijk ook goed werk."

Voor Hans Deridder van De Persgroep zit het probleem met Belga elders. "Als klant en tegelijk aandeelhouder zijn de uitgeverij het beu dat Belga zijn berichten ook verkoopt aan kleine, pseudo media, die ons daarmee het gras voor de voeten wegmaaien." Hans Vandendriessche, chef Nieuws van Belga, repliceerde: "Als de uitgeverij-aandeelhouders ons de nodige zuurstof geven, hoeven we dit niet langer te doen."

Ook het groeiende risico op fouten als gevolg van de versnelling van het nieuws kwam aan bod. Tom Peeters (*De Tijd*): "Niets is zo belangrijk als de betrouwbaarheid van wat we doen." Een suggestie om met kleurcodes te werken – rood voor niet-gecheckt nieuws, groen voor zeker nieuws en oranje voor iets tussenin – vond weinig bijval. Peeters: "Alle nieuws moet code groen hebben." Dat er online dingen fout lopen, werd door iedereen wel erkend. "Maar gelukkig kunnen online ook snel weer correcties worden aangebracht."

Een ander voorstel was om meer te investeren in eindredacties, ook in digitale newsrooms. "Maar beseft dat dit heel duur is", zei Kristof Nizet van Roularta. "Doordat alles online zo snel gaat, heb je dan voor elke journalist een eindredacteur nodig."

Ondertussen blijven alle mediahuizen intensief op zoek naar gepaste zakenmodellen voor hun online nieuws. Hans Deridder: "Voor De Persgroep is één ding duidelijk: het gratismodel heeft afgedaan. Wij zullen gratis nieuws enkel nog aanbieden als trekker naar betaalde informatie." De budgettaire oefening wordt wel steeds moeilijker te maken, voegde Johan Mortelmans daaraan toe. "Bij Corelio is er steeds meer interactie tussen print en online: het gaat meer en meer om dezelfde journalisten, ook de kosten gaan meer en meer in elkaar over en dat geldt eveneens voor de reclame-inkomsten."

V.l.n.r. Hans Deridder (De Persgroep), Johan Mortelmans (Corelio), Emmanuel Rottey (VRT), Tom Peeters (Mediafin) (Foto Lieven Van Assche)

Frans Wauters (65) gaat met pensioen

VAN VOLKSGAZET NAAR JAM

Mark Vlaeminck

Op oudejaarsavond blaast Frans Wauters niet alleen het jaar uit maar zet hij ook een punt achter een lange en rijk gevulde loopbaan in de Vlaamse pers. Hij begon bij *Volksgazet*, als redacteur, en eindigt bij de Journalisten Auteurs Maatschappij, als directeur.

Dat de jonge Frans Wauters in 1969 aan de slag ging bij *Volksgazet* verwonderde niet echt. "Ik kom uit Muizen bij Mechelen", vertelt hij, "en stam uit een familie van socialistische spoor mannen. Op heel jonge leeftijd was ik dan ook al actief in de socialistische beweging. En de krant van een socialist in die streek was nu eenmaal *Volksgazet*."

Volksgazet was in 1911 gesticht door Camille Huysmans en werd uitgegeven door Ontwikkeling. Na Wereldoorlog Twee haalde de krant ooit zelfs een oplage van 150.000 exemplaren. Frans Wauters: "Er kwamen wel wat kunstgrepen aan te pas om het abonnementenbestand op peil te houden. Zo had iemand die in de socialistische zuil wilde werken niet enkel een lidkaart van de socialistische partij, vakbond en mutualiteit nodig, maar moest hij zich ook abonneren op de krant." Want een partijkrant, dat was *Volksgazet* wel degelijk. "Hoofredacteur Jos Van Eynde, die tegelijk volksvertegenwoordiger en later ook partijvoorzitter was, was maar tevreden als er naast zijn hoofdartikel ook aandacht werd besteed aan de activiteiten van zijn kameraden in de partij. Als er dus een lokale partijbonds belde met de boodschap dat er een pensenkermis werd georganiseerd inclusief toespraak van kameraad X of Y, dan moest dat de volgende ochtend in de krant. Punt. Zo'n bericht eindigde dan vaak met de vaste formule: tas en ondertas meebrengen."

Wauters had bij *Volksgazet* een deskfunctie tot 14 juli 1978. Die dag werd geletruidrager in de Tour Michel Pollentier met een peertje urine onder de oksel op doping betrapt en ging *Volksgazet* failliet. Maar vijf maanden later was *De Morgen* op de markt.

De Morgen

"Bij *De Morgen* hield ik me vooral bezig met het sociaal-economisch nieuws. Zo volgde ik de perikelen rond de Boelwerf. Maar door mijn belangstelling voor dat soort nieuws gebeurde er begin jaren '80 iets wat mijn carrière een totaal andere wending zou geven: een persconferentie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. Ik daar naartoe. Bleek dat de RvA het plan had opgevat om langdurig werklozen vertrouwd te maken met informatica om ze zo een betere kans te geven op de arbeidsmarkt. Wat ik daar hoorde, vond ik zo interessant dat ik aan de RvA-directeur vroeg of ik die cursus ook mocht volgen. Het antwoord was niet wat ik gehoopt had: het aantal plaatsen was beperkt en ik kon toch niet de plaats

innemen van een langdurig werkloze. Maar toen later bleek dat er toch minder inschrijvingen waren dan plaatsen, kon ik toch gaan. Zes maanden lang, elke zaterdag. Het is trouwens het enige diploma dat ik ooit gehaald heb, met grote onderscheiding dan nog."

Zo werd hij op de redactie van *De Morgen* systeembeheerder en chef van de technische dienst. Hem kwam het voortaan toe zijn collega-journalisten vertrouwd te maken met informatica. Tot in oktober 1986 ook *De Morgen* failliet ging. "Mijn tweede faillissement. Met een klein groepje bevlogen collega's hebben we tot in februari 1987 nog als stempeelaars voortgewerkt om de krant in leven te houden. Dat resulteerde in de oprichting van de NV De Nieuwe Morgen. Die bood me vervolgens een contract aan op zelfstandige basis, maar mijn antwoord daarop was neen, en ik ging op zoek naar ander werk."

Brugpensioen

Samen met een collega speelde Frans even met het idee om in Gent een café te openen, maar tegelijk ging hij solliciteren bij zowel *De Tijd* als *De Standaard*.

Hoofredacteur Lode Bostoën van de VUM-kranten was de eerste die reageerde. Wauters werd in dienst genomen als stafmedewerker en moest de redacteurs leren werken op het nieuwe redactiesysteem.

Volgde een overstap naar de Antwerpse redactie van de VUM. Tot dat mediahuis in 1994 *Het Volk* kocht. Die krant had toen nog een Brusselse redactie in de Koningstraat en daar was een vacature voor een redacteur economie. "Het zouden de vijf aangenaamste jaren van mijn loopbaan worden", aldus Frans.

In 2000 rilde hij Brussel weer voor de Antwerpse redactie maar toen begonnen bij de VUM onderhandelingen over herstructureren. "Ik was op dat moment délégué van de socialistische vakbond. Spannende dagen. Aan mijn VUM-periode kwam een einde op 2 mei 2003: die dag ging ik met brugpensioen."

Toch betekende het nog niet het einde van zijn leven in de pers. "Want toen kwam Pol Deltour van de VVJ me vragen om me bezig te houden met de financiële kant van de VVJ, de federale AVBB en de Raad voor Journalistiek. En vier jaar later moest er iemand anders de JAM gaan leiden. Ik heb dat vijf jaar met plezier gedaan maar in september werd ik 65. Het is nu goed geweest en bovendien ligt in Goes in Zeeland Frakke op mij te wachten. Voor als je je daar iets wil bij voorstellen: Frakke is mijn boot."

Frans Wauters: 'Met een klein groepje mensen kun je soms enorm veel bereiken.'

'IK HEB TOCH MEER BELEEFD'

Geen afscheid zonder mijmeringen. Frans Wauters over verleden en toekomst.

De Journalist: Hoe kijk je vandaag terug op een lange loopbaan vol afwisseling?

Frans Wauters: "Afwisseling, dat mag je wel zeggen. Niet iedereen maakt in zijn loopbaan twee keer een faillissement mee. Mijn vader was een spoorman, zoals mijn grootvader, en iedereen in mijn familie was 'aan de staat'. Ik niet dus. Mijn ouders bekeken mijn keuze een beetje scheef. Maar ik ben blij met wat ik heb gedaan, want ik heb toch het gevoel dat ik veel meer heb beleefd dan een modale ambtenaar."

Wat is je mooiste herinnering?

"Met zeer weinig mensen hebben we bij *De Morgen* dingen gedaan die in een grote organisatie niet mogelijk zouden geweest zijn. Na het faillissement hebben we daar drie maanden lang, zeven dagen op zeven, als doppers die gazet voortgesleept. Ik onthoud eruit dat je met een klein groepje mensen enorm veel kunt verwezenlijken."

Hoe zie je de toekomst van de journalistiek?

"In Vlaanderen houdt de geschreven pers stand. Iedereen mag zich journalist noemen maar het aantal beroepsjournalisten vermindert wel. Meer en meer mensen schrijven

deeltijds een stukje voor een blad zonder dat ze beroepsjournalist zijn. Er komen steeds minder plaatsen vrij op de journalistieke arbeidsmarkt."

Wat is de grootste evolutie die je hebt meegemaakt?

"De ontzuiling van de geschreven pers. *Volksgazet* was verzuild tot en met. Toen in 1969 een collega de overstap maakte naar de liberale *De Nieuwe Gazet*, werd die man meteen een paria. Tegen zo'n overloper sprak je niet meer."

Wat is het belang van een goede journalistenbond?

"Zonder goede bond is bijvoorbeeld een Raad voor Journalistiek niet mogelijk. Die Raad heeft weliswaar geen sanctionerende bevoegdheid maar zijn uitspraken hebben wel weerklink."

En het belang van de JAM?

"De JAM is meer dan een machine die geld verdeelt. De JAM verdedigt de belangen van de journalist. Zoals laatst nog met de geplande verhoging tot 25% van de belasting op auteursrechten, die we alsnog op 15% hebben kunnen houden."

(MV)

Anne-Lize Vanraenem, nieuwe directrice van JAM

'ER KOMT GEEN STIJLBREUK'

Ivan Declercq

Op 1 januari 2013 volgt Anne-Lize Vanraenem Frans Wauters op als directeur van de Journalisten Auteursmaatschappij (JAM). Aanleiding voor een gesprek met 'the lady in black'.

"Nee", lacht ze, als ik haar bij het afscheid vraag of er een verhaal zit achter het feit dat ze meestal in het zwart is gekleed. Geen onverwerkt jeugdtrauma dus vanwege een overleden huisdier of praktische overwegingen wegens kleurenblindheid. "Zwart staat me gewoon het best. Ik ben zelfs in een zwarte jurk getrouwd."

Anne-Lize Vanraenem is geen onbekende in het wereldje van uitgevers en journalistiek. Ze werkt al drie jaar als juriste bij de JAM en voordien zat ze in de muzieksector, waar ze het management deed van artiesten en juridische zaken regelde voor een platenfirma. In die hoedanigheid had ze onder meer contacten met muziekuitgeverijen en met journalisten. "Het grote verschil is dat een muziekuitgever een artiest altijd meteen vraagt om lid te worden van Sabam. Bij die auteursrechtenmaatschappij zijn artiesten én uitgevers namelijk lid en worden de inkomsten fifty-fifty verdeeld. Toen ik bij de JAM kwam, werd ik met het omgekeerde geconfronteerd: de uitgevers zagen de JAM veeleer als opponent dan als partner."

De Journalist: Auteursrechtenmaatschappijen – of toch een aantal van hen – hebben de jongste jaren nogal wat kritiek over zich heen gekregen: te late uitbetaling van auteursrechten aan rechthebbenden, het innen van onterechte bijdragen, een groot tekort aan transparantie. Is die kritiek terecht?

Anne-Lize Vanraenem: "De JAM betaalt zeker niet te laat. Maar het is zoals met je belastingaangifte: de resultaten van je aangifte zie je pas het jaar nadien. Alle beheersvennootschappen leggen ook reserves aan voor nieuwe leden die retroactief hun rechten claimen. En wat de transparantie betreft: dat hangt wat van de belanghebbenden zelf af, hè. Die kunnen zich informeren. Ze kunnen naar de algemene vergadering van de JAM komen. Iedereen is daar meer dan welkom om vragen stellen."

Alleen: algemene vergaderingen en journalisten, dat is meestal geen voor de hand liggende combinatie.

"De basis is hoe dan ook de wet op de auteursrechten. De auteur is de enige die beslist of zijn of haar werk mag worden gereproduceerd. Maar alles wat voor eigen gebruik van de consument is bedoeld, mag je kopiëren zonder telkens expliciet de toestemming te moeten vragen van de auteur. Er

IDENTIKIT

Studeerde rechten en notariaat aan de KU Leuven
Gewerkt bij platenfirma en als manager van artiesten
Hobby's: muziek, lezen en (zij het 'te weinig') joggen

zijn daarvoor wettelijk wel vergoedingen bepaald voor de auteur, de zogenaamde reprografierechten en de thuiskopie. De wettelijke licenties daarvoor zijn in handen van Auvibel en Reprobel. De eerste voor wat de audiovisuele media betreft, de tweede voor de geschreven pers. Reprobel int bijdragen op kopieerapparaten en op kopieën en leenrecht bij bibliotheken. Auvibel krijgt zijn inkomsten van invoerders van blanco cd's, dvd's, USB-sticks en mp3-spelers. Hun ontvangsten verdelen Reprobel en Auvibel dan weer onder de diverse auteursrechtenmaatschappijen, waarvan de JAM er een is. En de JAM verdeelt dat dan weer onder haar leden. In principe zouden voorts telecomdistributeurs de bijdragen die ze innen bij hun klanten rechtstreeks aan de auteursrechtenmaatschappijen moeten betalen, maar daarover lopen nog procedures."

De JAM heeft ook bedrijfsakkoorden gesloten met uitgevers. Wat behelzen die?

"Dat gaat over de exclusieve rechten van onze leden. Met uitgevers en tv-zenders hebben we overeenkomsten over de rechten van onze leden voor het hergebruik van hun werk. Dat gaat dus niet over het recht op een eerste gebruik van hun werk. De betaling daarvan is normaliter begrepen in de prijs die de freelancer aanreikt of in het loon dat de journalist in loondienst ontvangt van zijn werkgever."

"Waar we geen bedrijfsakkoord hebben, kunnen we niet innen voor dat hergebruik, tenzij je het via juridische weg zou proberen af te dwingen. Maar wat de Vlaamse media betreft, hebben we de krantenmarkt en die van de magazines grotendeels gedekt. We krijgen voor het hergebruik dus forfaitaire bedragen van die uitgevers, die dan worden verdeeld onder de journalisten die voor hun respectieve kranten of magazines werken. Er zijn ook verschillende bedrijfsakkoorden: bij de enen geldt zo'n akkoord alleen voor het hergebruik van werk van freelancers – dus niet voor het eigen personeel – terwijl bij anderen het voor alle hergebruik van journalistiek werk geldt."

Hoe gebeurt de verdere verdeling onder die journalisten dan precies?

"De ontvangsten worden dan door de JAM verdeeld op basis van een percentage van de omzet van de freelancer of met een forfaitair bedrag per schijf van de omzet. Journalisten kunnen trouwens kiezen tussen een volledige of een beperkte overdracht van hun auteursrechten aan de JAM. In het eerste geval geven ze het beheer van hun auteursrechten voor de wettelijke licentie én hun exclusieve rechten in handen van de JAM. In het tweede geval is de overdracht beperkt tot de wettelijke licenties, de zogenaamde reprografierechten en het leenrecht van Reprobel en de thuiskopie van Auvibel."

Hoeveel geld krijgt de JAM zo binnen per jaar?

"In het algemeen gaat het om ongeveer € 2 miljoen, maar dat schommelt elk jaar. Daarvan gaat 40 % naar een reserve, omdat nieuwe JAM-leden tot vijf jaar terug in de tijd kunnen gaan om hun auteursrechten te claimen. Daarnaast wordt

40% direct uitbetaald. De resterende 20% gaat naar overheadkosten, de werkingskosten, zeg maar. En elk jaar wordt wat rest van de reserve van vijf jaar ervóór – nadat de auteursrechten zijn betaald van de nieuwe leden – ook verdeeld onder alle leden."

Freelancers worden door de uitgevers tegenwoordig vaak integraal uitbetaald in auteursrechten en er is een tendens om ook voor loontrekkenden een deel van de inkomsten als auteursrechten te beschouwen, omdat dit fiscaal en op het vlak van sociale bijdragen voordeliger uitvalt. Welk standpunt heeft de JAM daarover?

"We zijn daarin heel voorzichtig. Er is nog altijd geen definitief standpunt gekomen van het kabinet van de minister van Financiën. Dat betekent dat er fiscaal kan worden nagevorderd en dat er ook door het RSVZ bij freelancers sociale bijdragen kunnen worden gevorderd op een eventueel onterecht als auteursrecht uitbetaald deel honorarium. Het is een mistige situatie, maar het lobbyen bij de FOD Financiën om knopen door te hakken, dat laat de JAM over aan de journalistenverenigingen."

'Alle leden zijn meer dan welkom op onze algemene vergaderingen.'
(Foto Eric Lowie)

Freelancers krijgen vaak aannemingscontracten voorgelegd waarin staat dat ze hun auteursrechten wereldwijd en voor alle bekende 'dragers' afstaan aan de hele uitgeversgroep waar ze voor werken. Kan de JAM een rol spelen om journalisten tegen dergelijke praktijken te beschermen?

"Belangrijk is dat die mensen zich bij de JAM aansluiten. Dan zijn hun auteursrechten voor hergebruik bij ons ondergebracht en hoeven ze die niet meer af te staan aan die uitgever. Maar het is een fiduciaire overdracht, wat betekent dat de journalist wel nog altijd zelf contracten kan afsluiten."

Hoe ligt eigenlijk de verhouding voor de modale journalist tussen ontvangsten uit reprografierechten – de wettelijke licentie – en die uit exclusieve auteursrechten?

"Voor een freelancer met een grote productie zal dat ongeveer fifty-fifty zijn. Eindredacteuren zullen wellicht vooral inkomsten uit reprografierechten ontvangen."

Frans Wauters, die per 1 januari met pensioen gaat, is geen jurist, maar een oud-journalist met tonnen ervaring. De nieuwe directeur is een juriste, maar zonder journalistieke achtergrond. Zullen de accenten of prioriteiten nu anders liggen bij de JAM?

"We hebben elk onze eigen persoonlijkheid, dat kan dus wel enige invloed hebben op de toon. Maar ik denk niet dat dit een bepalende factor zal zijn. Het gaat niet zozeer om onze verschillende professionele achtergrond, dan wel om onze persoonlijkheid. Natuurlijk, door zijn achtergrond kende Frans al heel veel mensen in de uitgeverswereld. En dat vergemakkelijkt zaken. Maar ik werk hier nu toch ook al drie jaar, ik heb met Frans meegelopen en ben dus ook geen volslagen onbekende meer in die wereld. Nee, er komt geen stijlbreek bij de JAM."

TOEN HOOFDREDACTEUREN NOG EEN LANG LEVEN HADDEN...

Aod van Maanen

In het novembernummer van *De Journalist* maakt VVJ-voorzitter Marc Van de Looverbosch een bedenking over het verontrustend snelle verloop van hoofdredacteuren. Waar is de tijd dat een hoofdredacteur nog vijftig jaar op zijn stoel bleef zitten? Dat is nog niet zo lang geleden - amper een goeie honderd jaar.

Het mooiste voorbeeld van duurzaamheid aan de top van een redactie wordt wellicht geleverd door *Het Handelsblad van Antwerpen*. Vanaf de oprichting in 1844 tot de noodgedwongen onderbreking in 1940 had de krant slechts drie hoofdredacteuren. Nummer twee in het rijtje, August Snieders, trad officieel in functie op 1 januari 1849 en stopte er pas mee op 10 juli 1900, toen hij echt te zwak was om nog te werken. Hij was toen 75 jaar oud en had een carrière van ruim 55 jaar bij de krant achter de rug. In zijn vrije tijd schreef hij overigens ook nog enkele tientallen romans, waarmee hij Hendrik Conscience naar de kroon stak. Na hem kwam Jan van Menten, die op post bleef tot de krant 'door omstandigheden' moest stopgezet worden, dus gedurende bijna 40 jaar. Van Menten was in 1886 op de redactie gekomen. Zijn carrière bij de krant omspande zo 54 jaar, ultrakort samengevat: van Bismarck tot Hitler.

Lange carrières waren geen uitzondering in de tijd dat het pensioen nog niet was uitgevonden. Tussen 1886, toen de Bond der Belgische Drukkers werd opgericht, en 1914 werden heel wat journalisten en krantenbazen in de bloemetjes gezet wegens 40 of 50 jaar dienst. Ik pik er enkele uit. Jean Baptiste Coomans was na zijn rechtenstudie in Gent in de journalistiek gegaan bij de *Journal des Flandres*. Hij was

daarna redacteur of hoofdredacteur van diverse bladen in Antwerpen en Brussel. Toen hij in 1896 overleed, enkele dagen na het verschijnen van zijn laatste stukje in zijn weekblad *La Paix*, was hij 62 jaar actief geweest in de pers. Daarnaast was hij overigens 48 jaar lang lid van de Kamer geweest - een flamingantisch kamerlid dan nog hoewel hij een Franstalige Brusselaar was.

Caroline Popp was een buitenbeentje: een van de zeer weinige vrouwen in de perswereld in de 19de eeuw. Zij nam zowel de zakelijke als de redactionele leiding op zich van de *Journal de Bruges*, die haar man in 1837 had opgericht als liberale tegenhanger van de katholieke *Le Nouvelliste de Bruges*. Ze bleef de krant meer dan een halve eeuw leiden, tot haar dood in 1891.

Eugène Gressin Dumoulin was al hoofdredacteur geweest van de *Gazette de Mons*, *Le Précurseur* en *L'Escaut*, toen hij in 1867 de leiding op zich nam van de door hem zelf opgerichte Antwerpse krant *L'Opinion*. Hij bleef dat tot de krant in 1902 werd opgedoekt. Hij overleed in 1903 na een journalistieke carrière van 53 jaar, waarvan 49 jaar als hoofdredacteur.

En zo waren er nog wel meer journalisten met een lang en arbeidzaam leven. Vaak werden jubilarissen in de bloemetjes gezet tijdens het jaarlijkse banket van de afdelingen van de persbond. Ook dat is verleden tijd.

**INFORMATIE OVER ZELFSTANDIGEN,
KMO'S, VRIJE BEROEPEN?**

UNIZO ► 24 u op 24 beschikbaar voor journalisten en redacties.

Persdienst

TEL 02 238 05 07   **MAIL** info@unizo.be
GSM 0473 56 83 71   **WEB** www.unizo.be

VERSTERKT ONDERNEMERS

PIET PIRYNS: 'WIE BETAALT DE JOURNALIST STRAKS NOG?'

Monica Moritz

Piet Piryns (64), interviewcoryfee van de Vlaamse journalistiek, ging dit jaar zonder spijt met pensioen. Hij kan dan ook best tevreden terugblikken op een lange 'zondagskindcarrière'. Hij zag de wereld, legde politici het vuur aan de schenen en de *crème de la crème* van de Nederlandstalige literatuur liet hem in haar ziel roeren.

De Journalist: Wat bracht je tot de journalistiek?

Piryns: "Dat ik nergens anders voor deugde? Nee, als student won ik een cabaretwedstrijd en werd ik gevraagd voor de radio, en toen ik voor de radio werkte werd ik gevraagd voor *Humo*, en daar werd ik weer gevraagd voor *Vrij Nederland* en toen verhuisde ik naar Amsterdam. Ik heb nooit hoeven solliciteren, ik werd altijd gevraagd. En ik heb de mooiste tijd van de journalistiek meegemaakt. Ik behoor tot de generatie journalisten die ongelooflijk veel geluk heeft gehad."

Je hebt al jong naam gemaakt met spraakmakende interviews voor *Humo*.

"Ik zat drie jaar op het Flageyplein satirische programma's en liedjesteksten te schrijven voor de radio toen Guy Mortier me vroeg om interviews te maken voor *Humo sprak met*. Dat deed ik samen met Herman de Coninck. Wij waren toen de eerste en de enige interviewers, in die tijd vond je nog geen gesprekken in de bladen. Vandaag word je er in iedere weekendkrant mee doodgegooid. We deden er soms maanden over om iemand als Wilfried Martens te pakken te krijgen. En te ontmaskeren, want dat stond voorop. Kritische interviews was men in die tijd niet gewend en dat leidde vaak tot allerlei conflicten. Toen laatst *Knack* alleen de vragen afdruckte van een interview met Bart De Wever dat niet was doorgegaan, dacht ik: *verrek, dat heb ik veertig jaar geleden al gedaan*. Henri Simonet, die toen minister van Economische Zaken was, stuurde ons na de derde vraag al naar huis en ik heb toen een lijstje met onbeantwoorde vragen gepubliceerd. Ik zie de cover nog zo voor me: *Humo sprak niet met Henri Simonet*. Toen was dat werkelijk nieuw en spraakmakend."

Je hebt ook niet voor journalist gestudeerd?

"Ben je gek? Kun je eigenlijk wel voor journalist studeren? Ik betwijfel dat ten zeerste. Ik ben rechten gaan studeren toen ik 17 was en zat in mijn derde jaar toen mei '68 losbarstte. Ik was zo iemand die met een gitaar op zijn buik in het stadspark de massa's stond aan te voeren en protestliederen zong. Toen de grote studentenopstand uitbrak, besloot ik geen examens meer af te leggen en ben ik naar Parijs vertrokken."

Was je echt geëngageerd in die revolutie tegen de gevestigde orde?

"Absoluut, ik heb zelfs mijn erelidkaart van de oud-strijdersbond van *soixante-huitards* nog. Tegenwoordig is het de *bon ton* om je te schamen voor dat engagement, ik ben er trots op. In Leuven rommelde het trouwens al in '66, toen de strijd

om de vervlaamsing van de universiteit begon. Dat conflict bereikte zijn hoogtepunt in januari '68. Uiteindelijk groeide die hele beweging uit tot een protest tegen 'het systeem', tegen de autoritaire samenleving, net als in Parijs. De vijand was toen ook al het 'grootkapitaal'. Heel concreet was dat allemaal niet, maar wel oprecht. En het was een heel romantische en spannende periode voor studenten van 18, 19 jaar."

Hoe kwam je eind jaren '70 dan in Nederland terecht?

"Ik moest voor *Humo* een reportage maken over Vondelparkslapers en interviewde daarvoor een redacteur van *Vrij Nederland*. Die vond mijn stuk zo mooi dat hij me vroeg om voor *VN* te komen werken. In die tijd was *VN* het absolute Walhalla van de journalistiek. Dat klinkt misschien overdreven, maar het was echt wel alsof je van Anderlecht naar Real Madrid mocht. Ik moest daar wel op de toppen van mijn tenen lopen om het niveau van mijn collega's te halen. In Amsterdam heerste bovendien een veel vrijer en progressief klimaat. Tegelijk was ik toen ook wel de *huisbelg*, de enige Belg zelfs die in Nederland werkte."

Piet Piryns: 'Als hoofdredacteur win je het nooit van je uitgever.' (Foto Monica Moritz)

Zijn de Nederlandse en Vlaamse pers de laatste jaren naar elkaar toegegroeid?

"Ze zijn inderdaad een beetje op elkaar gaan lijken. Zowel in Nederland als in Vlaanderen zijn de kranten opgeleukt, want het moet nu allemaal lolliger en toegankelijker. Diny Schouten, een oud-collega die al jaren uit de journalistiek weg is en tegenwoordig paté en charcuterie maakt, vat het eens als volgt samen: van aanbodjournalistiek – eerst maken we een krant of

weekblad en dan zoeken we daar lezers voor – zijn we geëvolueerd naar net het omgekeerd: kranten worden vandaag afgestemd op de lezer. En dat is zowel in Nederland als in Vlaanderen het geval."

Maar het blijft ook altijd een beetje wringen tussen Nederlanders en Vlamingen?

"Tot vandaag word ik in Antwerpen uitgescholden voor *vuile Hollander* vanwege mijn accent. De relaties met onze Noorderburen zijn er niet echt op vooruitgegaan. De berichtgeving is hier ook *provincialer* geworden. In de jaren '70 en '80 paradeerden Vlaamse intellectuelen nog met *VN* en de *Haagse Post* en keken ze naar de VARA. Zelfs het brede publiek stemde af op Nederlandse quiz- en showprogramma's. *Humo* had drie correspondenten in Hilversum omdat die Nederlandse televisievetetten zo populair waren in Vlaanderen. Ze haalden ook regelmatig de cover van *Humo*, dat is vandaag ondenkbaar. Ach, dat geldt allemaal ook voor Frankrijk, wie kijkt er nog naar 'Rijsel'?"

Maar zelf ben je nog altijd het Groot-Nederlands gedachtegoed toegegaan?

“Ik ben de laatste orangist! Ja, ik voel me meer op mijn gemak in Groningen dan in Kortrijk. Ik was 17 toen ik voor het eerst naar Amsterdam ging en daar ontdekte ik een andere wereld waar ik me meteen thuis voelde. Die verbondenheid met Nederland is gebleven. Een mens heeft vele identiteiten: ik ben een Gentenaar, woon in Antwerpen, ben natuurlijk een Vlaming en een Belg, maar ik ben ook – en vooral – een *Groot-Nederlander*. Mensen die mij een Vlaamse identiteit willen aanpraten, nou, ze doen maar.”

Je bent ook de bedenker van het woord ‘verkleuring’. Hoe kwam je daarop?

“Het boek *De jaren der Verleugening* van Anton Constandse heeft me op het spoor gezet. *De Verkleuring* was de titel van een opiniestuk dat ik heb geschreven als hoofdredacteur van *De Morgen* in '92. Ik was toen in een bitsig conflict gewikkeld met Christian Van Thillo over de vervroeging onze deadline. Ik heb toen een ultimatum gesteld: als ze die nieuwe deadline aanhielden zou ik opstappen. Dom en naïef was ik natuurlijk, want je wint het als hoofdredacteur nooit van je uitgever. Op de voorpagina stond toen: *Wil de wereld alstublieft stoppen met draaien na half acht?* En in een woedeaanval heb ik daarbij een soort *j'accuse* geschreven over het steeds meer naar elkaar toegroeien van nieuws en amusement. De komst van de commerciële televisie lag natuurlijk aan de basis van het opkomend infotainment. En nu, 20 jaar later, is het de marketeer die aan de touwtjes trekt, niet de hoofdredacteur. Wat ik toen schreef klopt nog altijd als een bus. Van Thillo is natuurlijk niet op mijn ultimatum ingegaan en ik ben opgestapt. Dat was een keerpunt in mijn carrière. En, achteraf bekeken, misschien niet zo verstandig.”

Wat is het recept voor een goed interview?

“De essentie is dat je in schrijftaal de illusie van spreektaal wekt. Slechte interviewers gebruiken vaak plechtstatige, onnatuurlijke schrijftaal of halen alles naar zich toe. Neem Johan Anthierens, een ‘icoon’ van de journalistiek – god, wat heb ik een hekel aan dat woord – wel, die man had grote gaven, maar was een slechte interviewer. In een stuk van Johan sprak iedereen zoals Johan, ook een Jean-Marie Pfaff. Die bleek dan plots woordspelingen te maken en zich in volzinnen en metaforen uit te drukken. Je hebt natuurlijk verschillende soorten interviews. Als je een schrijver interviewt, dan ben je een soort vroedvrouw en speel je een dienende rol: je moet zorgen dat er een mooi kindje op de wereld komt. Politici daarentegen roep je ter verantwoording, dat is een heel ander en soms heftig gesprek. Maar ik vind niet dat je iemand per se met een mes tussen je tanden moet interviewen, die tijd is voorbij.”

Helpt het om aan een journalistenschool te leren interviewen?

“Toen ik hoofdredacteur bij *De Morgen* werd heb ik een hele generatie jonge journalisten aangeworven die ik overal vandaan plukte, behalve van een journalistenschool. Die hadden rechten, geschiedenis of politieke wetenschappen gestudeerd. Ik geloof niet dat een jour-

nalistent diploma garandeert dat je een goeie journalist wordt, al is het ook geen contra-indicatie natuurlijk. Maar het blijft zonde dat er ieder jaar honderden journalisten afstuderen, terwijl er amper 40 of 50 per jaar tot het gilde kunnen toetreden. Wat een *boulevard of broken dreams*.”

Staan de media vandaag aan de rand van de afgrond?

“Er is paniek in de tent, daar kun je niet naast kijken. Als je ziet hoeveel hoofdredacteurs de bladen op korte tijd verslijten, dan dringt de vergelijking met het voetbal zich op: na een paar verloren wedstrijden wordt de trainer ontslagen en vervangen. Als die club dan verder blijft verliezen troost het management zich met het idee dat het ingegrepen heeft. Dat geldt ook voor kranten en tijdschriften. En je ziet dan altijd hetzelfde gebeuren: de nieuwe hoofdredacteur gooit meteen een paar journalisten buiten en vervangt ze door zijn getrouwen. Er komt een technische ploeg langs met hardboard en drillboren die een nieuw hok voor hem bouwt. Er wordt ook nog wat aan de lay-out geprutst en zes maanden later staan ze nog geen stap verder. Het zijn natuurlijk de nieuwe media die aan de basis liggen van de grote crisis in krantenland. Ik weet echt niet of papieren kranten zullen overleven. We kunnen toch niet blind zijn voor het feit dat jongeren er met geen twintig Brabantse trekpaarden nog toe te bewegen zijn om een abonnement op een krant te nemen? En er is tot nu toe

ook niemand in geslaagd om een lucratieve internetkrant op de markt te brengen. Zelfs Murdoch heeft zijn i-Pad-krant, de *enige* i-Pad-krant, na twee jaar opgedoekt wegens gebrek aan succes. Iedere hoofdredacteur roept nu dat hij inzet op onderzoeksjournalistiek. Maar dat is duur en de zogenaamde

scoops die je moeizaam bovenspit worden op het internet meteen overgenomen door alle andere redacties. Waar is dan dat *unique selling point* waar managers het in hun bargoens zo graag over hebben?”

Hoe zie jij de toekomst van de journalistiek?

“Geen idee. We lopen als snuffelende honden vooruit, we neuken links en rechts, heffen hier en daar onze poot op en lopen verder, maar waar we zullen uitkomen weet niemand. De journalistiek blijft een onmisbare sluiswachter en ik geloof ook niet dat burgerjournalistiek ooit de beroepsjournalist overbodig zal maken. Alleen: wie betaalt die journalist straks nog? De journalistiek heeft intussen ook aanzien verloren. Als je de populistische toer op gaat en de lezers naar de mond praat, moet je niet opkijken als ze op den duur geen respect meer voor je hebben.”

Maar je blikt tevreden terug op je carrière?

“Ja, ik heb echt het gevoel dat ik een zondagskind ben geweest en als gepensioneerde ben ik nog niet in een zwart gat gevallen. Ik zit niet bij het raam, achter de geraniums, de passanten in de gaten te houden. Ik ben pas begonnen aan de biografie van Hugo Claus, doe veel publieke interviews, ga op literaire tournees, dus ja, opa heeft zijn handen vol, opa mist niks en opa heeft het best naar zijn zin. En verder, kijk (*wijst naar een goed gevulde boekenkast*), de poëzie, de literatuur, dat is mijn grote liefde. En verre reizen. Maar een busreis naar het Zwarte Woud met de bond van de gepensioneerden, nee, daar ben ik nog niet aan toe.”

Het moet
niet altijd
Carl Devos
zijn ...

Zoek eens op

www.expertendatabank.be

Michaël Opgenhaffen & Bart Van Belle

Sociale media en journalistiek

LannooCampus

Dit boek is verplichte kost voor elke journalist. Op een heel praktische manier behandelt het de talloze mogelijkheden die sociale media bieden voor de journalistiek. De mogelijkheden op researchvlak bijvoorbeeld. Dan gaat het echt wel over veel meer dan even Facebook of Twitter checken. Stel: een bom ontploft op de Brusselse Grote Markt. Dan geraak je tegenwoordig met een beetje handig gebruik van sociale netwerksites zo aan beelden, eerstelijnsverhalen en contactgegevens van getuigen.

Sociale media vormen daarnaast uitstekende publicatieplatformen. Dat geldt bij uitstek voor Twitter, maar journalisten kunnen in dit boek ook inspiratie vinden voor presentatie van hun nieuws op tools als LinkedIn, Tumblr, Pinterest of Dipity. Ondertussen neemt ook de betekenis van liveblogging hand over hand toe. De "ultieme vorm van internetjournalistiek", zo omschrijven

de auteurs het fenomeen. Volgen nog allerlei tips over hoe je je journalistieke output op sociale media kunt meten en maximaal kunt doen renderen.

Dat dit boek een grote gebruikswaarde heeft, is zonder meer de verdienste van de twee auteurs. Bart Van Belle is webjournalist bij *De Standaard Online* en bouwde daar de sociale media-initiatieven uit. Michaël Opgenhaffen doceert over nieuwe media en journalistieke research aan Lessius Antwerpen en KU Leuven. Toch zijn beiden niet blind voor de risico's van sociale media: de razende snelheid, de vervalsing van twitteraccounts, gehackte facebookpagina's... De klasieke journalistieke werkmethode zullen ze dan ook nooit vervangen. Maar ze zijn er wel een bijzonder mooie aanvulling op. **(PD)**

Ben Caudron

Niet leuk? Mijmeringen over nieuwe media, mensen en macht

Pelckmans

Socioloog Ben Caudron was één van de eersten in Vlaanderen om een 'webdienstenbedrijf' te starten. Het wereldwijde web stond nog in zijn kinderschoenen. Sindsdien is er veel veranderd en is ook Caudrons mening over nieuwe media danig geëvolueerd. Zeker over de sociale media. Hoewel hij de tijd niet wil terugdraaien, is zijn enthousiasme over de mogelijkheden van het internet behoorlijk bekoeld. Maar zijn kritiek richt zich vooral op hoe de mensen dat internet gebruiken of net niet gebruiken. Het draait niet meer om informeren, maar bijna uitsluitend nog om amuseren. Over hoe de 'oude' media met de 'nieuwe' omgaan, is Caudron al helemaal niet te spreken. Enerzijds hebben kranten al sinds het prille begin alles wat met internet te maken had kritiekloos de hemel in geprezen, anderzijds hebben ze zichzelf nog nauwelijks aan de nieuwe tijden aangepast. En ondertussen gaat de kwaliteit van de journalistiek er stelselmatig op achteruit. Caudron geeft toe dat hij de vele problemen enkel kan aankaarten zonder er pasklare antwoorden op te hebben. Een optimistisch stemmend boek is dit dus niet, maar wel een dat doet nadenken. **(MSL)**

Patrick Pelgrims

Schrijven voor radio en tv – Praktijkboek voor de journalist

LannooCampus

Printjournalisten beschikken voor een handleiding over hun taalgebruik allang over 'de Permentier'. In 2005 kwam daar voor radio- en tv-journalisten 'de Pelgrims' bij, naar voormalig journalist en tegenwoordig opleidingshoofd van de bachelor journalistiek aan de Erasmushogeschool Brussel. Nu is er 'de Pelgrims bis'. Patrick Pelgrims herwerkte zijn handleiding grondig, stak er nog meer praktijkvoorbeelden in en verfijnde de talloze *do's* en *dont's* maximaal. Het maakt van dit boek nog meer dan het al was een uitstekend vademecum voor aankomend, maar evengoed ook al gevestigd talent in de audiovisuele journalistiek. **(PD)**

Frankie Schram

Sprekend of zwijgend? Een wegwijzer voor ambtenaren

Politeia

Dit handboek is in de eerste plaats bestemd voor ambtenaren, op de diverse bestuursniveau's die dit land rijk is. Maar ook journalisten vinden er interessant materiaal in terug over hoe ambtenaren precies met hen (moeten) omgaan. Zo is een hoofdstuk gewijd aan de regelgeving over de openbaarheid van bestuur en de beperkingen daarop. Een ander hoofdstuk belicht de bescherming van klokkenluiders. Elders wordt ook nog expliciet ingezoomd op de relaties tussen ambtenaren en de pers. **(PD)**

Roger Schoemans

Erfenis

Davidfonds Uitgeverij

Niemand kijkt er van op wanneer een zesennegentigjarige vrouw sterft, maar toch beweert haar thuisverpleegster dat er iets niet pluis is met haar overlijden. De politie is onmogelijk tot een nader onderzoek te bewegen, maar gelukkig is er altijd nog persfotograaf Geo Joosten. Zoals we dat van hem gewoon zijn, komt hij in actie van zodra de geur van een exclusief verhaal zich aandient. Samen met zijn trouwe vriend en journalist Piet Schraepen komt hij al snel tot de ontdekking dat de zoon en schoondochter van de gestorven vrouw niet zuiver op de graat zijn. En wat is er gebeurd met de twee schijnbaar waardevolle schilderijtjes waar de overledene zo dol op was?

Een nieuw detectiveverhaal getekend Roger Schoemans, waarin de volhardendheid van een gedreven journalist het alweer haalt op de logheid en inertie van de politie. **(MSL)**

Paul De Baere overleden

De hoofdredacteur die geen koele manager wou zijn

*Manu De Tremerie***Op 17 november is gewezen hoofdredacteur van *Het Volk* Paul De Baere overleden. Hij was 83 en intussen een kleine twintig jaar met pensioen.**

De Baere was nog één van die hoofdredacteurs die in de eerste plaats bekommerd was om zijn redactie en haar journalisten. Hij wilde geen koele, afstandelijke manager en louter verlengstuk van de directie zijn. Heel zijn carrière doorliep hij trouwens bij *Het Volk*.

De Baere studeerde aan de Sociale School in Heverlee en aan de universiteit van Gent. Zijn loopbaan begon hij in 1954 als reporter voor Oost-Vlaanderen. Snel maakte hij naam als een sterke nieuwsjager. Enkele jaren later werd hij chef van de Oost-Vlaamse edities. Met als ondertitel *Spiegel van Oost-Vlaanderen* zou *Het Volk* in die provincie een oplage bereiken van 100.000 exemplaren, de helft van de totale oplage van de krant in de jaren zestig.

Vervolgens werd De Baere chef van alle regionale edities. Van 1978 af was hij, samen met

Walter Cabus, hoofdredacteur. Na diens overlijden werd hij de enige hoofdredacteur-directeur van de redactie.

Het was de tijd van de opkomende nieuwe technieken en de krantenwereld was in volle evolutie. *Het Volk* kreeg nieuwe persen en een moderner uitzicht. In 1992 werd opnieuw een grote stap gezet met een ingrijpende gedaanteverandering. Paul De Baere wou niet mee verantwoordelijk zijn voor die vernieuwing: het jongere kader van de redactie zou de op-

dracht met de hulp van externe experts op zich nemen.

Het resultaat was dat in 1993 een bijna totaal andere krant aan de lezers werd voorgelegd. Het motto: 'Mensen maken het nieuws'. De Baere volgde vanuit zijn functie de vernieuwing wel van dichtbij en

voorkwam dat de redactionele lijn werd aangetast of oudere journalisten de wacht werd aangezegd. Ondertussen waren van buitenaf overigens diverse nieuwe hoofdredacteurs en -adjuncten komen aanwaaien. Maar resultaten boekten zij niet.

In de maanden voor zijn pensionering was De Baere nog betrokken bij onderhandelingen over de verkoop van *Het Volk*. De jaren voordien was de krant door afkalving van de oplage in een steeds minder riante situatie terechtgekomen. De christelijke arbeidersbeweging dacht geen eigen krant meer nodig te

hebben en wou de opbrengst elders investeren. De Baere verzette zich daartegen maar kon het tij niet keren. Op 3 november 1994 werd de overname door de VUM (nu Corelio) bezegeld. De Persgroep, ook kandidaat, werd om ideologische redenen uitgesloten. Jaren later zou blijken dat meteen de eerste stap was gezet naar het totale verdwijnen van *Het Volk*. De krant verscheen nog diverse jaren als kopblad van *Het Nieuwsblad*, maar op 9 mei 2008 verdween de titel helemaal.

Paul De Baere: een hele carrière bij Het Volk.

SCHEEF BEKEKEN

"Zoals *The Economist* midden 2011 schreef: het nieuws is terug beland waar het ooit begon, in het theehuis. Daar werden nieuws en nieuwtjes uitgewisseld, bediscussieerd, aangevuld, tegengesproken en doorgegeven. De drukpersen en daarna de zenders zorgden tijdelijk voor nieuwsmonopolies en eenrichtingsverkeer, maar die tijd ligt alweer achter ons. Nieuws is opnieuw veel meer een gesprek. Maar dat reduceert de journalist nog niet tot een recorder. Het geeft hem of haar juist de moeilijke taak om dat gesprek te voeden, duidelijk te maken hoe hij erdoor gevoed wordt, er de juiste vragen bij te stellen en er een kader van betrouwbaar inzicht aan toe te voegen."

Gie Goris, hoofdredacteur *MO* magazine*, naar aanleiding van het tienjarig jubileum van *MO**

"Toen De Wever me verweet een buitengewoon slechte journalist te zijn die zijn dossiers niet kende, vond ik het heel straf dat hij meteen de man speelde. Hij voerde meteen een intentieproces. Toen ik net begon te schrijven voor *Knack* en niemand in de media al aandacht had voor hem, heb ik ooit een interview met hem gedaan. Hij heeft me toen nog bedankt voor het mooie artikel. 't Kan verkeren."

Stijn Tormans in *Samenleving & Politiek*, november 2012

Bij het overlijden van Maurice Standaert

Luc Standaert

Enkele dagen na Paul De Baere overleed ook Maurice Standaert, 87 jaar oud en een andere grote pen in de geschiedenis van *Het Volk*. Zoon Luc, zelf journalist, herdenkt zijn vader in onderstaande getuigenis.

1925 was zijn geboortjaar, en dus was het wachten op het einde van de oorlog vooraleer hij zijn eerste stappen in de pers zette. Dat deed hij als medewerker van *Averbodes Weekblad*, dat geleid werd door pater De Kesel, de legendarische nonkel Fons.

De journalistiek werd zijn broodwinning in 1950, toen hij voor *Het Volk* ging werken. Datzelfde jaar trouwde hij en verhuisde van Mechelen naar Gent. In die Gentse jaren deed hij zowat alles op de redactie, van nachtedacteur tot de filmrubriek. In 1953 maakte hij zijn eerste grote reportage: over de overstromingsramp in Nederland.

Een jaar later vroeg de hoofdredactie hem om tijdelijk het kantoor in Hasselt te gaan bemannen. Hij aanvaardde, enigszins tegen zijn goesting, voor zes maanden. Die zes maanden zijn twintig jaar geworden, en hij is nooit meer uit het verre Limburg weggegaan.

In de jaren '50 en '60 maakte Limburg onder gouverneur Louis Roppe zijn wonderjaren mee, de grote sprong voorwaarts van een wat achtergesteld gebied met alleen steenkoolmijnen naar een dynamische jonge provincie met een gevarieerde industrie. Hasselt groeide bliksemsnel van een slaperig stadje uit tot de vijfde winkelstad van het land. Hij heeft dat allemaal meegemaakt, vanop de eerste rij. Elke maand ging er wel ergens een fabriek van een multinational open, Ford Genk bijvoorbeeld.

Maar het nieuws was niet altijd goed. In 1956 bivakkeerde hij dagenlang in Marcinelle voor de mijnramp. Hij was erbij toen een redder bovenkwam met de boodschap 'tutti cadaveri'.

Hij was erbij in 1966 toen de rijkswacht op betogende mijnwerkers vuurde in Zwartberg en er twee doden vielen. En hij was bij de grote mijnstaking van 1970. In die twintig jaar tussen 1955 en 1975 kende hij god en klein pierke in Limburg, en god en klein pierke kenden hem.

Rond 1970 was hij ook nauw betrokken bij het fenomeen *De Koerier*, het huis-aan-huisblad van Louis Verbeek en Louis

Croonen. Toen die enkele jaren later met *De Krant* begonnen, boden ze hem aan daar te komen werken. Na lang aarzelen heeft hij dat niet gedaan.

Toch veranderde hij van werkkring. Nadat hij al enkele keren had geweigerd, kon hij er niet meer onderuit om voor *Het Volk* naar Brussel te gaan, naar de politieke redactie. Hij werd commentator sociaal-economisch nieuws van *Het Volk*. De sociale partners werden zijn habitat, en hij bracht dagen en nachten door in de antichambres van wat tegenwoordig 'de groep van tien' wordt genoemd.

Maar ook in Brussel bleef hij de Mechelaar en geadopteerde Limburger. 'Het terras' werd een begrip in Brusselse journalistenkringen. Het terras was Maurice zijn vast tafeltje in de bar van het toenmalige Internationaal Perscentrum. De Limburgse jeneverstokers mogen hem dankbaar zijn voor het introduceren en propageren van het 'witteke' in Brussel.

In 1990 ging hij – zeer tegen zijn zin – met pensioen. De eerste jaren bleef hij 'actief gepensioneerde' zoals dat in journalistenkringen heet. Maakte reportages voor het *Zondagsblad*.

Het Volk heeft zijn pensioen niet lang overleefd. Vier jaar later werd de krant verkocht aan de toenmalige Vlaamse Uitgeversmaatschappij,

nu Corelio, en kwijnde ze stilletjes weg.

De eerste jaren van zijn pensioen ging Maurice nog regelmatig naar Brussel, oude vrienden opzoeken, maar met de jaren werd dat minder. Vrienden stierven, en hij werd ook steeds moeilijker te been. Al bleef hij wel dagelijks naar Café Vogelsanck op de hoek van de Demerstraat schuifelen, om er al dan niet met vrienden een pintje te drinken.

De jongste maanden lieten de benen hem steeds meer in de steek. Dat leidde uiteindelijk tot een opname in het ziekenhuis. Daar is hij gestorven op 26 november, toch nog onverwacht, in de ochtend van de dag dat hij samen met mijn moeder naar een rusthuis zou gaan.

Maurice Standaert: overleden op de dag dat hij naar een rusthuis zou gaan.

SCHEEF BEKEKEN

"Hoofdredacteurs van kranten hebben dezer dagen veel om over te piekeren. Zoals de vraag of hun krant over tien jaar nog zal bestaan. (...) In de wereldwijde mediastorm leek Vlaanderen jarenlang het laatste eiland van beschaving, maar ook hier begint het te waaien. De krantenmarkt begint te krimpen. *De Standaard* was het voorbije jaar nog de enige krant in België die zowel in papier als digitaal kon groeien. Maar het is duidelijk dat de toekomstige groei ook van deze krant vooral digitaal is."

Hoofdredacteur van *De Standaard* Karel Verhoeven in *DS* van 1 december 2012

"Mijn neutrale blik is nogal ernstig. Terwijl ik op zo'n moment echt wel geamuseerd kan zijn. Ik probeer daar iets aan te doen, maar geef me wat tijd. Ik heb jaren voor de radio gewerkt, mimiek was daar geen toprioriteit."

Gilles De Coster (ex-*De Ochtend* op Radio 1, nu *De Kruitfabriek* op VIER) in *Het Laatste Nieuws* van 1 december 2012

"Il n'y a aucune rumeur, que des informations recoupées. Ce que me disent les témoins, ils l'ont vu. Mais certains éléments savamment choisis ont été isolés donnant une impression scandaleuse."

Frédéric Deborsu verdedigt zijn veelbesproken boek *Question(s) royale(s)*, in *Le Soir* van 5 december 2012

MICHAEL STABENOW (*Frankfurter Allgemeine*): 'IK BEN EEN DUIJS KETJE'

Jan Backx

Brussel... Vlakbij de mastodont van het Europees Parlement, in een oergezellig Parijs aandoend appartementsgebouw uit het interbellum, huist Michael Stabenow (57). Hij werkt daar als Europa-specialist op de redactie van de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

Michael is een innemend en gevoelig man. De dag van onze babbel zijn er net mensen verdronken bij een aanvaring op de Noordzee. En dat maakt meteen herinneringen los. "Ik beleefde in 1987 de ramp met de Herald of Free Enterprise", vertelt hij. "En ik was diep geschokt door het bikkelharde perstrubunaal dat meteen werd ontketend. De directie van rederij Townsend Thoresen lag genadeloos onder vuur. Het respect voor slachtoffers en nabestaanden leek totaal ondergeschikt."

Stabenow, geboren in Keulen in 1955, verhuisde als ventje van nog geen vier naar Brussel. "Mijn vader, een jurist met Berlijnse wortels, was er ten tijde van Expo '58 één van de eerste Europese ambtenaren. Kort nadien maakte heel ons gezin de overstap. Zo kwam ik in Etterbeek in een Franstalig kleuterschooltje terecht. Later werd ik leerling aan de Europese School. Nederlands, Frans, het sappige Brussels, ik assimileerde het allemaal vlotjes."

Ten huize Stabenow slingerden in die tijd twee boekjes rond die op Michael een magische aantrekkingskracht hadden. Het vademecum van de Deutscher Bundestag: een zakboekje bomvol pasfotootjes van Duitse parlementsleden, met nutshell-informatie over hun leeftijd, partijkleur, realisaties en zelfs geloof. Dat blokte de jonge Michael spelenderwijs van buiten. En de *Fischer Weltalmanach*: een goudmijntje aan landkaarten en allerlei weetjes over politiek, economie, sport en cultuur. "Daar vergaapte ik me al even enthousiast aan", vertelt hij. Beide werken verschijnen trouwens nog altijd, en met de vertederde glimlach van de al iets oudere mens die grasduint in zijn jeugd, schuift hij me twee recente Bundestag- en Weltalmanach-boekjes toe.

Hij ging verder studeren in Freiburg. "Een combinatie geschiedenis-aardrijkskunde. Beide werelden hangen toch nauw samen. Denk maar aan het mechanisme van het broeikaseffect. Via een uitwisselingsproject bracht ik als student ook een tijdje door in Noord-Ierland. Ik engageerde me er in een school voor kinderen met leerproblemen. Het waren turbulente tijden, met het IRA. Maar het blijft toch merk-

waardig hoe je gevaar minder of toch anders ervaart eens je er middenin zit."

Hoe vond hij de weg naar de journalistiek, wil ik weten.

"Op de Europese School in Brussel zaten een paar kinderen van Duitse verslaggevers. Mensen die voor de *Frankfurter Allgemeine* en voor ZDF werkten. Zij inspireerden mij. Ik deed een stage bij de Berlijnse

Tagesspiegel en correspondeerde tijdens mijn studies in Freiburg voor een Duits persbureau, aan de Brusselse Kunstlaan."

Zijn eerste stukje ging over een Waalse weerstander die een Duitser terugzag die hem tijdens de oorlog het leven had gered. "Maar meteen werd ik in diep Europees water gegooid: de staalcrisis, het landbouwbeleid. Het persbureau ging bergaf en ik begon op eigen houtje. Ik had een dozijn kranten als klant en deed ook radio-werk voor een zender met veel DDR-luisteraars. Toen de Berlijnse muur viel en de Europese kaarten grondig werden geschud, werd Brussel een heel belangrijke plek. Meteen een enorme professionele troef voor mij. Ik had een Europese achtergrond én door mijn jeugd was ik een echt Ketje."

'Le nationalisme, c'est la guerre!' (Foto Thierry Monasse)

Stabenow heeft niet enkel de drie Belgische landstalen onder de knie, hij kent ook de mentaliteit en gevoeligheden van Vlamingen, Walen en Brusselaars door en door. "In mijn werk probeer ik altijd zo veel mogelijk respect op te brengen voor iedereen. De dingen zijn nu eenmaal ingewikkeld en kunnen niet in oneliners worden samengevat. Een voorbeeld: nu de regering Di Rupo één jaar aan de slag is, verkies ik een behoorlijk overzicht van positieve en negatieve dingen boven slogans als *het komt nooit goed* of *dit is een belastingsregering*.

Intussen is Michael ook al twintig jaar actief in API, de vereniging van buitenlandse correspondenten in Brussel, die zowat 400 leden telt. Voetballen, fietsen en tuinieren zijn deze inwoner van het groene Overijse uiterst dierbaar. "Ik hou van teamspirit. Ik voetbal bij British United en verheug me erover dat het almaar meer *united* en minder *British* wordt. Dat gevoel sluit overigens goed aan bij wat ik de doodzieke François Mitterrand in 1995 in zijn afscheidstoespraak voor het Europees Parlement hoorde zeggen en wat ik nog altijd tot de absolute hoogtoppen van mijn journalistieke bestaan reken: *Le nationalisme, c'est la guerre!*"

Onder embargo

De recente hernieuwing van de **erkenningen van beroepsjournalisten** - volgens de wet om de vijf jaar verplicht - heeft het aantal Nederlandstalige beroepsjournalisten teruggebracht van 3079 in 2011 tot **2683** vandaag. Met dat cijfer zitten we terug op het niveau van 2006.

De hernieuwingsoperatie is vooral ten koste gegaan van **freelancers**. Voor de hernieuwing maakten zij een kwart (24%) van het totaal aantal beroepsjournalisten uit, nu is dat nog één op vijf (19%).

Gerechtsjournalistiek is sowieso een kiese stiel, maar voor wie **assisenzaken in Leuven** moet volgen was de job steeds extra taai. De VVJ heeft een constructief onderhoud gehad met Justitie over de werkomstandigheden voor verslaggevers van Leuvense assisenzaken. Het gebruik van gsm's en laptops in de rechtszaal wordt nu mogelijk, zij het op voorwaarde dat deze op de *silent modus* staan.

Tevens probeert Justitie werk te maken van **meer plaatsruimte** voor de verslaggevers, zeker als de belangstelling groot is. En er zal werk worden gemaakt van een snellere terbeschikkingstelling van de akte van inbeschuldigingstelling. De VVJ-delegatie bestond onder meer uit de ervaringsdeskundigen Willy De Buck (*Het Nieuwsblad*) en Machteld Libert (*VRT-tv*).

Uitgeverij Lannoo geeft aan alle VVJ-leden 20% korting bij aankoop van een of meer boeken uit het assortiment media/communicatie/journalistiek. Dat heeft de VVJ verkregen. Geïnteresseerden kunnen het aanbod steeds bekijken op www.lannooshop.be/vvj. Het is ook daar dat eventuele bestellingen moeten gebeuren.

Beroepsjournalisten (en stagiairs) met een **NMBS-vrijkaart** kunnen die niet inzetten om gratis met Fyra naar of van Amsterdam te sporen. Ook op de Thalys kon de vrijkaart al niet worden gebruikt. Wie toch voor een jour-

nalistieke opdracht met de trein naar het buitenland moet, kan desgevallend wel contact opnemen met Jan Bleyenbergh van de NMBS (0475 97 77 19 / 02 528 27 14 / jan.bleyenbergh@sncb.be).

API, de vereniging van buitenlandse journalisten actief in Brussel, zegt bijzonder ongerust te zijn over de mediacrisis en de sporen die deze nu ook in de berichtgeving over de EU en andere internationale instellingen trekt. Gewezen wordt op verregaande afslankingen bij diverse nieuwsmedia die tot dusver serieus investeerden in Europese verslaggeving.

Niet alleen verliezen almaar meer **buitenlandse journalisten** hun baan in Brussel, bovendien gaan de werkomstandigheden voor zij die blijven er zienderogen op achteruit. "We vragen Europese, internationale en Belgische autoriteiten om de ernst van de situatie onder ogen te zien en een passende dialoog erover op te starten", aldus API in een mededeling op 27 november.

OPROEP HERSAMENSTELLING ERKENNINGSCOMMISSIE

De VVJ gaat, parallel met de werkgevers van de algemene nieuwsmedia in Vlaanderen, over tot de aanduiding van nieuwe leden voor de Erkenningcommissie en de Commissie van Beroep voor de periode 2013-2017.

Het mandaat van de huidige leden loopt af op 15 mei 2013, het mandaat van de nieuwe leden begint dus op 16 mei 2013.

De VVJ duidt ingevolge de wettelijke regeling de helft van de commissieleden aan, concreet:

- 4 gewone leden van de Erkenningcommissie
- 4 plaatsvervangende leden van de Erkenningcommissie
- 2 gewone leden van de Commissie van Beroep
- 2 plaatsvervangende leden van de Commissie van Beroep.

Beroepsjournalisten die interesse hebben in het opnemen van een van deze mandaten, worden verzocht zich te melden op het VVJ-secretariaat bij de nationaal secretaris pol.deltour@journalist.be dit *ten laatste op 15 februari 2013*.

Voor meer informatie kan men steeds terecht bij de nationaal secretaris op gsm 0478 381 033.

VVJ ANTWERPEN PRESENTEERT VOORJAARSPROGRAMMA

VVJ Antwerpen heeft grote plannen voor het komende voorjaar. De doorstart van de afdeling vorig jaar, met als hoogtepunt het succesvolle Kopstukkendebat, krijgt tastbare vervolgen.

SPEEDDATE EN NIEUWJAARSRECEPTIE

Op 5 februari valt voor het laatst de stad Antwerpen te aanschouwen van op de vijftiende verdieping van het Provinciehuis. Daarna wordt het gebouw gesloopt. VVJ Antwerpen krijgt van de Provincie Antwerpen de gelegenheid om er de nieuwe speeddate met woordvoerders te organiseren, in combinatie met een nieuwjaarsreceptie. We nodigen alle woordvoerders uit de provincie Antwerpen uit. Het is een uitgelezen kans om als journalist - zowel oude rot in het vak als nieuwbakken exemplaar - kennis te maken met de dames of de heren achter een telefoonnummer of e-mailadres. Vooraf organiseren we nog een interessant gesprek over een actueel thema. Afsluiten doen we met hapjes en drank. Afspraak op 5 februari 2013 vanaf 19u30 in het Provinciehuis Antwerpen.

Inschrijven is verplicht. Dat kan via onze website www.journalist.be/vvjantwerpen vanaf 20 december, of anders via het bekende mailadres vvjantwerpen@journalist.be.

QUIZ

Al lang aangekondigd, en nu komt hij er echt aan. Journalisten, verenig u nu al, en versla straks de concurrentie met uw kennis. De eerste VVJ Antwerpen-quiz wordt gehouden in maart. Meer info in het volgende nummer van *De Journalist*.

JAM-SESSIES

Voor wie bij dit titeltje al ritmisch begint te schudden, dit gaat over bittere ernst. Na onze rondgang door de provincie is gebleken dat heel wat journalisten de weg naar de JAM maar moeilijk vinden. Daarom plannen we een nieuwe ronde, maar dit keer nemen we de JAM mee. Journalisten die met hun draagbare computer naar de bijeenkomst komen, kunnen zich met de hulp van de JAM laten registreren via de website.

Heb je zelf nog ideeën voor VVJ Antwerpen, dan vernemen we ze graag. Mailen naar vvjantwerpen@journalist.be.

Wouter Bruyns
Voorzitter

Word lid van de **VVJ/AVBB** – ook in 2013

(het zal opnieuw hard nodig zijn)

Waarom lid van de VVJ ?

Zonder de VVJ/AVBB was het aanvullend journalistenpensioen voor loontrekkende beroepsjournalisten dit jaar afgeschaft.

Zonder de VVJ/AVBB was het belastingtarief voor auteursrechten zopas verhoogd van 15% naar 25%.

Zonder de VVJ /AVBB kreeg je geen service-op-maat in verband met je journalistenstatuut.

Zonder de VVJ/AVBB was de wet ter bescherming van het journalistiek bronnengeheim er nooit gekomen of alweer afgeschaft.

Zonder de VVJ/AVBB genoten beroepsjournalisten en stagiairs niet van diverse materiële voordelen, zoals gratis openbaar vervoer.

Zonder de VVJ/AVBB geen blijvende actie voor behoorlijke lonen en vergoedingen voor journalisten.

Zonder de VVJ/AVBB hadden directies en aandeelhouders van de mediahuizen allang en drastisch geknipt in alle mogelijke redactiebudgetten en journalistenbestanden.

Zonder de VVJ/AVBB miste je als freelancejournalist elk houvast.

Zonder de VVJ/AVBB waren de gigantische werkdruk en andere arbeidsvoorwaarden op redacties geen item.

Zonder de VVJ/AVBB was er geen breed basisplatform voor zelfregulering via de Raad voor de Journalistiek.

Zonder de VVJ/AVBB en de VVBJ/PPF hadden beeldjournalisten nu geen perskaartlintjes om zich herkenbaar te maken.

Zonder de VVJ/AVBB ontbeerde je essentiële informatie via ons magazine, website of redactedélégue's.

Zonder de VVJ/AVBB was er gewoonweg geen wettelijk statuut voor beroepsjournalisten meer...

**Redenen om lid te worden of blijven van de VVJ zijn er genoeg.
Alle informatie op www.journalist.be**

Lidgelden 2013

VVJ-leden	€
Beroepsjournalist * waarborg autopersplaat	115 * 40
Stagiair	80
Erelid	60
Persmedewerker	65
Docent journalistiek	60
Student journalistiek	50
Technicus (T-kaart)	65

Je kunt je lidgeld overschrijven op rekening **BE33-2100-3197-0646** van de VVJ, Zennestraat 21, 1000 Brussel. Vermeld je **erkenningsnummer** of **ander lidnummer** in de mededeling.

Erkende beroepsjournalisten zijn niet verplicht lid te worden van de VVJ. Voor een kostenbijdrage kunnen ook zij hun persdocumenten valideren, maar dan zonder aanspraak te maken op alle andere voordelen van het VVJ-lidmaatschap. Zie www.journalist.be.